Які права ви маєте, якщо вас підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення?

Якщо вас підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення, ви можете почуватися вразливими та незахищеними. Саме тому в кримінальному провадженні передбачені спеціальні правила, які гарантують справедливість провадження, зокрема ваше право на захист. Європейський Союз виокремив низку найважливіших прав підозрюваних, закріпивши їх у директивах, обов'язкових для виконання державами-членами ЄС. Саме про ці права йдеться в цій короткій інформаційній брошурі.

Ви маєте право на допомогу захисника

Ви маєте право на допомогу захисника (адвоката) під час кримінального провадження. Ви можете конфіденційно спілкуватися з ним наодинці до, під час і після допиту. Ви можете довірити захиснику будь-яку інформацію: на нього поширюється обов'язок зберігати адвокатську таємницю.

Якщо у вас немає власного захисника, якого ви залучили за договором, ви можете попросити поліцію призначити вам захисника. Якщо ви незадоволені роботою призначеного захисника, ви можете подати клопотання про призначення іншого захисника. У клопотанні зазначте причини, з яких вас не влаштовує робота нинішнього захисника.

Якщо вас визнають винним і засудять, у більшості випадків вам доведеться оплатити гонорар призначеного захисника та пов'язані з його діяльністю витрати. Якщо ви не маєте можливості це зробити, ви можете звернутися до урядового управління (kormányhivatal) із заявою про надання пільги щодо оплати витрат. Якщо вашу заяву задовольнять, вам не доведеться оплачувати послуги призначеного захисника.

Ви маєте право знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення вас підозрюють

На початку допиту поліція зобов'язана повідомити вам, у вчиненні якого кримінального правопорушення вас підозрюють. Якщо під час розслідування зміст підозри зміниться, вас також зобов'язані про це повідомити.

Ви маєте право захищатися

Ви можете давати показання та викласти власну версію подій. З метою захисту ви маєте право висловлювати будь-які твердження і не зобов'язані говорити правду, однак не маєте права безпідставно звинувачувати інших осіб у вчиненні злочину. Якщо ви все ж це зробите, такі дії вважатимуться кримінальним правопорушенням.

За результатами допиту складається протокол, який ви повинні уважно прочитати. Якщо в ньому зазначено інформацію, якої ви не повідомляли або яку викладено не так, як ви хотіли, вимагайте внесення виправлень. Прочитайте виправлений текст і, за потреби, попросіть внести додаткові виправлення. Підписуйте протокол лише після того, як уважно його прочитаєте та переконаєтеся, що розумієте його зміст.

Ви також маєте право подавати докази та заявляти клопотання про те, щоб поліція зібрала певні докази або допитала конкретних осіб як свідків.

Ви маєте право зберігати мовчання

Ви також можете відмовитися давати показання. Якщо ви вирішите давати показання, ви маєте право відмовитися відповідати на будь-яке окреме запитання. Якщо спочатку ви відмовилися давати показання, згодом у будь-який момент можете змінити своє рішення та погодитися їх дати. Відмова від давання показань не може розглядатися як доказ того, що ви вчинили кримінальне правопорушення.

Право ставити запитання, робити зауваження та заявляти клопотання

Працівники поліції зобов'язані роз'яснювати вам ваші права та обов'язки зрозумілою і доступною мовою. Якщо вам щось незрозуміло, не соромтеся ставити запитання. Ви можете будь-коли звернутися до працівників поліції за роз'ясненнями. Ви також маєте право робити зауваження, наприклад, якщо в протоколі допиту виявлено помилки або неточності, а також заявляти клопотання, зокрема про проведення процесуальних дій, спрямованих на збирання доказів.

Ви маєте право брати участь в окремих процесуальних діях

У кримінальному провадженні проводяться процесуальні дії, на які вас не викликають, тобто ваша участь у них не є обов'язковою. Проте ви маєте право бути присутніми під час їх проведення, якщо цього бажаєте. До таких дій, наприклад, належить допит експерта. Якщо ви братимете участь у такій процесуальній дії, ви зможете висловити свої зауваження щодо того, що відбувалося.

Цей інформаційний буклет підготовлено в межах проєкту «PRinCE: Процесуальні права в Центральній Європі». Його підготовку стало можливим завдяки підтримці Програми Європейського Союзу у сфері правосуддя (JUST, 2021–2027). Номер проєкту: 101160584. Однак викладені погляди та думки належать виключно консорціуму проєкту і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу чи Європейської комісії. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає фінансування, не можуть нести за них відповідальність.

Право на ознайомлення з матеріалами розслідування

Після допиту як підозрюваного ви маєте право ознайомитися з матеріалами кримінального провадження. До завершення розслідування поліція може відмовити в наданні для ознайомлення тих матеріалів, ознайомлення з якими, на думку працівників поліції, може зашкодити розслідуванню.

Права неповнолітніх підозрюваних

Якщо ви є неповнолітнім, у кримінальному провадженні у вас обов'язково має бути захисник. Якщо у вас немає захисника, якого ви залучили за договором, вам призначать захисника. У цьому вам допоможе працівник поліції. Допитувати вас можуть лише в присутності вашого захисника.

Поліція зобов'язана повідомити ваших батьків про проведення допиту, однак допит може відбутися і за їхньої відсутності.

Права іноземних підозрюваних

Якщо ви є іноземним громадянином, ви маєте право попросити працівників поліції повідомити консульство вашої країни. Консул може бути присутнім під час вашого допиту (або іншої слідчої дії), однак його присутність не є обов'язковою, а його відсутність не перешкоджає проведенню слідчої дії. Ви можете спілкуватися з консулом і листуватися з ним конфіденційно, без можливості прослуховування ваших розмов або прочитання листування працівниками поліції.

Якщо ви недостатньо добре володієте угорською мовою, під час кримінального провадження ви маєте право користуватися рідною або іншою мовою, якою володієте. Ви не повинні оплачувати послуги призначеного перекладача та переклад найважливіших документів. Перекладач також допомагає вам під час спілкування з адвокатом. Перекладач не має права розголошувати іншим особам інформацію, яку він дізнався від вас.

Якщо ви незадоволені якістю усного перекладу, ви можете попросити призначити іншого перекладача.

Права затриманих осіб та осіб, які тримаються під вартою

Якщо подано клопотання про взяття вас під варту, до ухвалення судом відповідного рішення вас можуть затримати на строк до 72 годин. Суд може ухвалити рішення про взяття вас під варту, якщо вважатиме, що існує ризик того, що ви можете втекти, знищити докази, впливати на свідків або вчинити нове кримінальне правопорушення.

Під час затримання та тримання під вартою

- **Вам обов'язково буде призначено захисника.** Якщо у вас немає власного адвоката, залученого за договором, поліція призначить вам захисника. Адвокат зобов'язаний захищати ваші інтереси. Ви можете спілкуватися з ним наодинці та довірити йому будь-яку інформацію. Він не має права передавати цю інформацію третім особам.
- **Ви маєте право повідомити близьку людину про ваше затримання.** Якщо ви цього бажаєте, поліція зобов'язана повідомити про ваше затримання повнолітню особу, яку ви вкажете (наприклад, члена сім'ї або друга). Якщо, на думку поліції, повідомлення обраної вами особи може зашкодити розслідуванню, ви можете вказати іншу особу.
- **Якщо вас тримають під вартою, суд періодично перевірятиме, чи залишається необхідним ваше подальше тримання під вартою.** Суд може продовжувати строк тримання під вартою щоразу на два або три місяці. Ви або ваш захисник також можете подати клопотання про звільнення з-під варти, якщо виникнуть нові обставини. Ви можете подати нове клопотання навіть у тому випадку, якщо з моменту подання попереднього клопотання минуло вже три місяці.
- **Під час затримання та тримання під вартою ви маєте право підтримувати зв'язок зі своїми родичами, за винятком випадків, коли прокуратура забороняє це в інтересах кримінального провадження** (наприклад, якщо є обґрунтовані підозри, що родич причетний до кримінального правопорушення). Підтримувати зв'язок з іншими особами ви можете лише з дозволу прокуратури. Протягом трьох днів (72 годин) після взяття під варту ви маєте право приймати відвідувачів, які також можуть передавати вам посилки. У таких посилках можуть бути лише предмети особистої гігієни, одяг, лікарські засоби та медичні вироби.
- **Як під час затримання, так і під час тримання під вартою ви маєте право на належні умови утримання та необхідне забезпечення.** Зокрема, вам повинні забезпечити належні умови перебування, медичну допомогу, можливість дотримуватися особистої гігієни та перебувати на свіжому повітрі. Ви можете носити власний одяг, а якщо у вас немає відповідного одягу, вам його нададуть.

Наші докладні та зрозумілі інформаційні матеріали доступні за посиланнями нижче:

Які права ви маєте, якщо вас підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення?

Які права ви маєте, якщо вас затримали?